

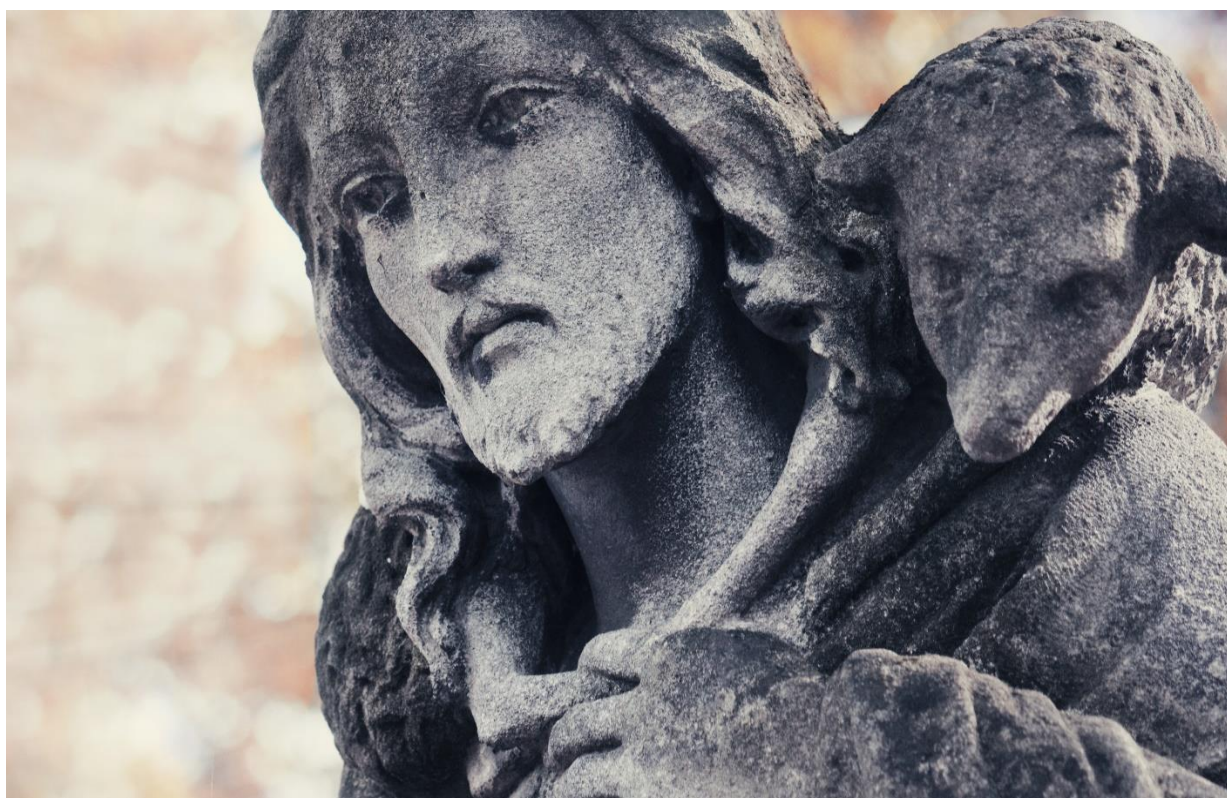
LECTIO DIVINA

SEGÉDANYAG

a szentmise evangéliumi szakaszához

Jn 10, 11-18

Húsvét 4. vasárnap („B” év)

Jézus a jó pásztor

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMIÁS 29,11)

+ EVANGÉLIUM Szent János könyvéből

Jézus a jó pásztor

Abban az időben Jézus így szólt: Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja a juhokért. A béres azonban, aki nem pásztor, akinek a juhok nem a sajátjai, otthagyja a juhokat, és elfut, amikor látja, hogy jön a farkas. A farkas aztán elragadja és szétkergeti őket. A béres azért fut el, mert béres, és nem törődik a juhokkal.

Én vagyok a jó pásztor. Ismerem enyéimet, és enyéim is ismernek engem, – mint ahogy az Atya ismer engem, és én ismerem az Atyát. Életemet adom a juhokért. De más juhaim is vannak, amelyek nem ebből az akolból valók. Ezeket is vezetnem kell. Hallgatni fognak szavamra, és egy nyáj lesz és egy pásztor.

Azért szeret engem az Atya, mert odaadom az életemet, hogy majd ismét visszavegyem. Nem veszi el tőlem senki, magam adom oda, mert van rá hatalmam, hogy odaadjam, és van rá hatalmam, hogy visszavegyem. Ezt a parancsot kaptam Atyámtól.”

1. LECTIO – OLVASÁS

1.1. GÖRÖG SZÖVEG SZÓ SZERINTI FORDÍTÁSA

¹¹ Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων·
Én vagyok a szép (a jó) pásztor: a szép (a jó) pásztor az életét adja a juhokért:

¹² ὁ μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει

A béres ugyanis, aki nem pásztor, akinek nem sajátjai a juhok, látja, hogy jön a farkas és ott hagyja a juhokat és elmenekül, és a farkas elragadja azokat és szétszórja,

¹³ ὅτι μισθωτὸς ἔστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.

mert béres és nem törődik a juhokkal.

¹⁴ Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκουσίν με τὰ ἐμὰ,

Én vagyok a szép (a jó) pásztor, és ismerem az enyéimet, és az enyéim is ismernek engemet,

¹⁵ καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ καὶ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.

amint ismer engemet az Atya, én is ismerem az Atyát és az életemet adom a juhokért.

¹⁶ καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κακεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ γενήσονται μία ποίμνη, εἰς ποιμὴν.

Hanem vannak juhaim is, amelyek nem ebből az akolból vannak: amazokat is kell nekem vezetnem, és hallgatni fognak a hangomra, és egy nyáj lesznek, egy pásztor.

¹⁷ διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν.

Ezért szeret engemet az Atya, mert én az életemet adom, hogy újból visszavegyem azt.

¹⁸ οὐδεὶς αἶρει αὐτήν ἀπ’ ἐμοῦ, ἀλλ’ ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ’ ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς μου.

Senki nem veszi el azt tőlem, hanem én adom azt magamtól. Hatalmam van, hogy odaadjam azt és hatalmam van, hogy ismét visszavegyem azt: ezt a parancsot kaptam az Atyámtól.

1.2. NOVA VULGATA ÉS MAGYAR FORDÍTÁSOK

NOVA VULGATA

Szent István Társulat fordítása

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat fordítása

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹¹ EGO SUM PASTOR BONUS; BONUS PASTOR ANIMAM SUAM PONIT PRO OVIBUS;

¹¹ Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja juhaiért.

¹¹ Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja a juhokért.

¹¹ *Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja a juhokért.*

¹¹ *Én vagyok a jó pásztor: a jó pásztor életét adja a juhokért.*

¹¹ Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor kockára teszi az életét a juhokért.

¹² MERCENNARIUS ET, QUI NON EST PASTOR, CUIUS NON SUNT OVES PROPRIAE, VIDET LUPUM VENIENTEM ET DIMITTIT OVES ET FUGIT – ET LUPUS RAPIT EAS ET DISPERGIT –

¹² A béres azonban, aki nem pásztor, akinek a juhok nem sajátjai, otthagyja a juhokat és elfut, amikor látja, hogy jön a farkas. A farkas aztán elragadja és szétkergeti őket.

¹² A béres azonban, aki nem pásztor, akinek a juhok nem tulajdonai, amikor látja, hogy jön a farkas, elhagyja a juhokat és elfut – a farkas pedig elragadja és szétszéleszti azokat –,

¹² *A béres azonban, aki nem pásztor, akinek a nyáj nem tulajdona, otthagyja a juhokat és elfut, amikor látja, hogy jön a farkas. A farkas elragadja és szétkergeti őket.*

¹² *A béres pedig és a ki nem pásztor, a kinek a juhok nem tulajdonai, látja a farkast jőni, és elhagyja a juhokat, és elfut: és a farkas elragadozza azokat, és elszéleszti a juhokat.*

¹² A béres azonban, aki nem pásztor, akinek a juhok nem a sajátjai, amikor látja, hogy jön a farkas, elhagyja a juhokat és elmenekül, a farkas pedig elragadja és szétkergeti őket.

¹³ QUIA MERCENNARIUS EST ET NON PERTINET AD EUM DE OVIBUS.

¹³ A béres azért fut el, mert béres, és nem törődik a juhokkal.

¹³ mert béres, és nem törődik a juhokkal.

¹³ *A béres azért fut el, mert béres, és nem törődik a juhokkal.*

¹³ *A béres pedig azért fut el, mert béres, és nincs gondja a juhokra.*

¹³ De hát ő béres, és nincs gondja a juhokra.

¹⁴ EGO SUM PASTOR BONUS ET COGNOSCO MEAS, ET COGNOSCUNT ME MEAE,

¹⁴ Én vagyok a jó pásztor, ismerem enyéimet, és enyéim is ismernek engem,

¹⁴ Én vagyok a jó pásztor: ismerem enyéimet, és enyéim ismernek engem,

¹⁴ *Én vagyok a jó pásztor: ismerem enyéimet, és enyéim ismernek engem,*

¹⁴ *Én vagyok a jó pásztor; és ismerem az enyéimet, és engem is ismernek az enyéim,*

¹⁴ Én vagyok a jó pásztor. Ismerem enyéimet, és enyéim ismernek engem,

¹⁵ SICUT COGNOSCIT ME PATER, ET EGO COGNOSCO PATREM; ET ANIMAM MEAM PONO PRO OVIBUS.

¹⁵ mint ahogy az Atya ismer engem és én ismerem az Atyát. Életemet adom a juhokért.

¹⁵ amint engem ismer az Atya, és én is ismerem az Atyát; és én életemet adom a juhokért.

¹⁵ *mint ahogy az Atya ismer engem és én ismerem az Atyát. Életemet adom juhaimért.*

¹⁵ *A miként ismer engem az Atya, és én is ismerem az Atyát; és életemet adom a juhokért.*

¹⁵ ahogyan az Atya ismer engem, és én ismerem az Atyát. Én odaadom az életem a juhokért.

¹⁶ ET ALIAS OVES HABEO, QUAE NON SUNT EX HOC OVILI, ET ILLAS OPORTET ME ADDUCERE, ET VOCEM MEAM AUDIENT ET FIENT UNUS GREX, UNUS PASTOR.

¹⁶ De más juhaim is vannak, amelyek nem ebből az akolból valók. Ezeket is ide kell vezetnem. Hallgatni fognak szavamra, s egy nyáj lesz és egy pásztor.

¹⁶ Más juhaim is vannak, amelyek nem ebből az akolból valók. Azokat is vezetnem kell. Hallgatni fognak szavamra, és egy nyáj lesz, és egy pásztor.

¹⁶ *Más juhaim is vannak, de nem ebből az akolból valók. Azokat is vezetnem kell. Hallgatni fognak szavamra: egy nyáj lesz és egy pásztor.*

¹⁶ *Más juhaim is vannak nékem, a melyek nem ebből az akolból valók: azokat is elő kell hoznom, és hallgatnak majd az én szómrá; és leszen egy akol és egy pásztor.*

¹⁶ Más juhaim is vannak, amelyek nem ebből az akolból valók. Azokat is vezetnem kell, és hallgatni fognak a hangomra; és akkor egy nyáj lesz s egy pásztor.

¹⁷ PROPTEREA ME PATER DILIGIT, QUIA EGO PONO ANIMAM MEAM, UT ITERUM SUMAM EAM.

¹⁷ Azért szeret az Atya, mert odaadom az életemet, hogy majd újra visszavegyem.

¹⁷ Azért szeret engem az Atya, mert odaadom az életemet, hogy ismét visszavegyem azt.

¹⁷ *Azért szeret engem az Atya, mert odaadom életemet, hogy aztán vissza is vegyem.*

¹⁷ *Azért szeret engem az Atya, mert én leteszem az én életemet, hogy újra felvegyem azt.*

¹⁷ Azért szeret engem az Atya, mert én odaadom az életemet, hogy aztán újra visszavegyem.

¹⁸ NEMO TOLLIT EAM A ME, SED EGO PONO EAM A MEIPSO. POTESTATEM HABEO PONENDI EAM ET POTESTATEM HABEO ITERUM SUMENDI EAM. HOC MANDATUM ACCEPI A PATRE MEO”.

¹⁸ Nem veszi el tőlem senki, magam adom oda, mert van rá hatalmam, hogy odaadjam, és van rá hatalmam, hogy visszavegyem. Ezt a parancsot kaptam az Atyától."

¹⁸ Senki sem veszi el tőlem: én adom oda magamtól. Hatalmam van odaadni, és hatalmam van újra visszavenni. Ezt a parancsot kaptam Atyámtól.«

¹⁸ *Senki sem veszi el tőlem: önként adom oda. Hatalmam van arra, hogy odaadjam, és hatalmam van arra, hogy visszavegyem. Ezt a feöladatot kaptam Atyámtól."*

¹⁸ *Senki sem veszi azt el én tőlem, hanem én teszem le azt én magamtól. Van hatalmam letenni azt, és van hatalmam ismét felvenni azt. Ezt a parancsolatot vettem az én Atyámtól.*

¹⁸ Senki sem veszi el tőlem, hanem én adom oda magamtól. Hatalmam van arra, hogy odaadjam, és hatalmam van arra, hogy ismét visszavegyem. Ezt a parancsot kaptam Atyámtól.

1.3. BEHATÁROLÁS

Az általunk vizsgált perikópa (Jn 10,11-18) Jézus beszédének (Jn 10,1-18) második fele, ami elsősorban a „pásztor-motívum” által szervesen kapcsolódik a Jn 10,1-10 versekhez.

1.4. SZÓ SZERINTI ÜZENET

A „pásztor-kép” több mindent tár fel Jézus személyét, küldetését illetően:

- Jézus és az emberek között szoros, személyes kapcsolat van, amilyen a pásztor és a nyáj között.
- Jézus szereti, ismeri, vezeti, egybegyűjti az embereket, kész az életét odaadni értük, ahogy a pásztor a juhok kapcsán.
- Az Úr mindvégig mellettük marad, hűséges hozzájuk, miként a pásztor a nyájhoz.
- A szép (jó) pásztor szófordulat arra utal, hogy Jézus a követendő példa minden lelkipásztor számára, megtanítja őket, hogy milyen legyen a kapcsolatuk a rájuk bízottakkal (vö. Zsid 13,20; 1Pét 2,25).

Továbbá Jézus hangsúlyozza az Atyával való bensőséges kapcsolatát is:

- Jézus szereti és ismeri az Atyát.
- Az Atyától kapott küldetésének tekinti, hogy önmaga szabadon adja oda magát, az életét az emberekért.

1.5. KULCSSZAVAK RÖVID ELEMZÉSE

Εγώ ειμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός (egó ejmi ho pojmén ho kálosz): én vagyok a szép/a jó pásztor (Jn 10,11.14)

A **καλός** (kálosz) melléknév eszményit, szépet, jót fejez ki. Ennél fogva a pásztor tökéletességét, szépségét, jóságát jelöli a szókapcsolat. A metafora Jézusra utal, aki magáról mint eszményi, szép, jó pásztorról beszél.

Jánosnál ez a melléknév jelöli azt a jó bort is, amit Jézus a kánai menyegzőn változtat át a vízből (Jn 2,10), illetve a Mester jó cselekedeteit is (Jn 10,32-33). Vagyis a negyedik evangéliumban ez a kifejezés Jézus személyéhez kapcsolódik.

A pásztor szó a János-evangéliumban csak a 10. fejezetben fordul elő, s mindig Jézusra vonatkozik. Ő a Pásztor!

S mindez a szókapcsolat beilleszkedik abba a láncolatba, amit Jézus mond el önmagáról az **Εγώ ειμι** (egó ejmi- én vagyok) formulával, ami visszautal Isten és Mózes titokzatos találkozására, ahol az Úr feltárja a nevét: „Én vagyok az, aki vagyok” (Kiv 3,14). Tehát ezzel Jézus az ő istenségét fejezi ki: Ő az Isten Fia, aki az emberekhez mint a Fiúisten szól. Ő az élet Kenyere (Jn 6,48), a világ világossága (Jn 8,12), az ajtó (Jn 10,9), a szép (a jó) pásztor (Jn 10,11.14), a feltámadás és az élet (Jn 11,25), az út, az igazság és az élet (Jn 14,6), illetve az igazi szőlőtő (Jn 15,1). Ezekkel a képekkel az evangélista a Fiú titkát tárja fel fokozatosan az olvasók előtt.

1.6. KONTEXTUÁLIS – KÁNONI PÁRHUZAMOK

Párhuzamok János evangéliumán belül

Jn 8,29 Aki küldött, velem van, nem hagyott magamra, mert mindig azt teszem, ami tetszésére van.

Jn 10,27 A juhaim hallgatnak szavamra, ismerem őket, és ők követnek engem.

Jn 11,52 És nemcsak a népért, hanem azért is, hogy Isten szétszóródott gyermekeit egybegyűjtse.

Jn 15,9 Amint engem szeret az Atya, úgy szeretlek én is titeket. Maradjatok meg szeretetemben.”

Jn 15,13 Senki sem szeret jobban, mint az, aki életét adja barátaiért.

Jn 17,20 De nem csak értük könyörgök, hanem azokért is, akik a szavukra hinni fognak bennem.

Jn 17,25 Én igazságos Atyám! A világ nem ismert meg, de én ismerlek, s ők is felismerték, hogy te küldtél.

Jn 18,37 Pilátus közbeszólt: „Tehát király vagy?” „Te mondod, hogy király vagyok – mondta Jézus. – Arra születtem, s azért jöttem a világba, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Aki az igazságból való, hallgat szavamra.”

Szinoptikus párhuzamok

Mt 11,25-27 Abban az időben Jézus ezeket mondta: „Dicsőítelek, Atyám, ég és föld Ura, hogy az okosak és a bölcsék elől elrejtetted ezeket és a kicsinyeknek kinyilatkoztattad. Igen, Atyám, így tetszett neked. Atyám mindent átadott nekem, és senki sem ismeri a Fiút, csak az Atya, s az Atyát sem ismeri senki, csak a Fiú, és az, akinek a Fiú kinyilatkoztatja.”

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Sir 18,13 Az ember csak atyjafiához irgalmas, de az Úr irgalma mindenkit átölel. Rendreutasít, fenyít és oktat, aztán hazavezet, mint pásztor a nyáját.

Iz 40,11 Mint a pásztor, úgy legelteti nyáját. Karjaira veszi bárányait, az ölében hordozza őket, és nagy gonddal vezeti az anyajuhokat.

Iz 56,8 Azt mondja Isten, az Úr, aki összegyűjti azokat, akik Izraelből szétszóródtak. Mások is vannak, akiket összegyűjtök azokhoz, akiket már összegyűjtöttem.

Jer 23,1 Jaj a pásztoroknak, akik elvesztik és szétszélesztik legelőm juhait – mondja az Úr.

Jer 23,3 De nyájam maradékát magam gyűjtöm össze azokból az országokból, ahová elűztem őket; visszahozom őket legelőikre, ott gyarapodni fognak és megsokasodnak.

Jer 31,10 Halljátok meg az Úr szavát, nemzetek! Hirdessétek a távoli szigeteken: Aki szétszórta Izraelt, össze is gyűjti, és úgy őrzi, mint a pásztor a nyáját.

Ez 34,3-8 A tejet felhasználtátok eledelül, a gyapjút ruházatul, a kövér állatokat levágtátok, de a nyáját nem legeltettétek. A gyengét nem gyámolítottátok, a beteget nem gyógyítottátok, a sérültet nem kötöttétek be. Nem mentetek utána az eltévelyedettnek, nem kerestétek meg az elveszettet. Durván és kegyetlenül hatalmaskodtatok fölöttük. Így aztán szétszéledtek juhaim, mert nem volt pásztoruk, és a mezei vadak zsákmányává lettek és szétszéledtek. A hegyekben és a magas dombokon kóborolt nyájam, szétszóródott nyájam az egész országban, és senki nem gondolt rá, senki nem kereste. Ezért hát, pásztorok, halljátok az Úr szavát: Amint igaz, hogy élek – mondja az Úr, az Isten: Mivel nyájam prédává lett és minden vadállat felfalhatta, mert nem volt pásztora, hiszen pásztoraim nem törődtek nyájammal, pásztoraim magukat legeltették, nem a nyájamat legeltették

Ez 34,11-16 Ezt mondja azért az Úr, az Isten: Nézzétek, magam gondoskodom nyájamról, és magam ügyelek rájuk. Amint a pásztor szemlét tart nyája fölött, amikor elszéledt juhai között van, én is szemlét tartok juhaim fölött, amelyek azon a napon szétszóródtak. Visszahozom őket mindenünnen, ahová a felhő és sötétség napján szétszóródtak. Hazahozom őket a népek közül, összegyűjtöm őket az országokból és hazavezérelem őket. Izrael hegyein legeltetem őket, a völgyekben és az ország lakott tájain. Jó legelőre terelem majd őket, és Izrael magaslatain lesz a legelőjük. Jó legelőn pihennek majd, kövér legelőn, Izrael hegyein. Magam terelgetem majd juhaimat és magam telepítem le őket – mondja az Úr, az Isten. Megkeresem az elveszettet, visszaterelem az elszéledtet, bekötözöm a sérültet, ápolom a beteget, a kövér és egészséges fölött meg őröködöm. Az igazság szerint legeltetem őket.

Ez 34,23 Egyetlen pásztort rendelek fölējük, aki majd legelteti őket: szolgámat, Dávidot. Ő legelteti őket, és ő lesz a pásztor.

Ez 37,22 Egy néppé teszem őket országomban, és Izrael hegyein egy király fogja kormányozni őket, és nem alkotnak többé két népet, és nem oszlanak többé két országra.

Ez 37,24 Szolgám, Dávid lesz majd a királyuk, és egyetlen pásztora lesz mindnyájuknak. Törvényeimhez igazodnak és szemük előtt tartják parancsaimat és teljesítik őket.

Mik 2,13 Elindul az élükön a vezérük, előttük jár; kilépnek a kapun, kivonulnak; előttük megy királyuk, az Úr halad az élükön!

Zak 11,17 Jaj a gonosz pásztornak, aki magára hagyja a nyáját! Érje utol a kard a kezét, meg a jobb szemét! Száradjon el a karja egészen, vakuljon meg a szeme teljesen!

ApCsel 20,29 Tudom, hogy ha eltávozom, ragadozó farkasok törnek rátok, s nem kímélik a nyáját.

1Kor 13,12 Ma még csak tükörben, homályosan látunk, akkor majd színről színre. Most még csak töredékes a tudásom, akkor majd úgy ismerem mindent, ahogy most engem ismernek.

Gal 4,9 Most azonban, amikor ismeritek az Istent, sőt az Isten is ismer titeket, hogyan térhettek vissza az erőtlen és esendő elemekhez, ismét szolgálni akarván nekik, mint korábban?

Ef 4,4 Egy a Test és egy a Lélek, mint ahogy hivatástok is egy reményre szól.

Fil 2,8-9 Megalázta magát és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. Ezért Isten felmagasztalta, és olyan nevet adott neki, amely fölött van minden névnek

2Tim 2,19 De azért az Isten alapköve szilárdan áll, s ez van ráírva: „Az Úr ismeri övét.” Továbbá: „Aki az Úr nevét hívja segítségül, szakítson a bűnös étellel.”

Zsid 13,20 A békesség Istene, aki Jézust, a mi Urunkat, a juhok nagy pásztorát az örök szövetség vére által feltámasztotta a halálból

1Pt 2,25 Olyanok voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek lelketek pásztorához és oltalmazójához.

1Pt 5,2-3 Legeltessétek Istennek rátok bízott nyáját, viseljétek gondját, ne kényszerből, hanem önként, Isten (szándéka) szerint ne haszonlesésből, hanem buzgóságból. Ne zsarnokoskodjatok a választottak fölött, hanem legyetek a nyájnak példaképei.

1Jn 3,16 A szeretetet arról ismerjük fel, hogy ő életét adta értünk. Nekünk is kötelességünk életünket adni testvéreinkért.

Jel 7,17 mert a Bárány, aki a trón közepén áll, legelteti, és élő vizek forrásához tereli őket, az Isten pedig letöröl a szemükről minden könnyet.

2. MEDITATIO – ELMÉLKEDÉS

2.1. PATRISZTIKUS NÉZŐPONT

Nazianzi Szent Gergely: A jó Pásztor életét adja juhaiért. Ő meg is tette, amit mondott, példát adott a parancs teljesítésére: odaadta életét a juhokért, hogy teste és vére szentséggé alakuljon át számunkra, és testével táplálja a megváltott juhokat. Olyan utat mutat nekünk, amelyen a halált is megvetve járhatunk. Első kötelességünk, hogy vagyunkat is odaadjuk a juhokért, végső kötelességünk pedig, hogy feláldozzuk tulajdon életünket értük, ha ez szükségessé válik. Aki vagyonát sajnálja a juhoktól, hogyan fogja életét adni értük?

Vannak olyanok, akik jobban szeretik a földi javakat, mint a juhokat, ők nem érdeklik meg a pásztor nevet. Aki az Úr nyáját az ideiglenes bérért és nem a szeretetből gondolja, az béres, nem pedig pásztor. A béres ugyan a pásztor helyét foglalja el, de nem a lelkek hasznát keresi, hanem a földi javakat, és öröme a betöltött tisztség feletti büszkeségből fakad.

Nehéz meggyőződni arról, hogy valaki pásztor vagy béres, kivéve a megpróbáltatások időszakát. Nyugalmass időkben a béres is ugyanúgy áll őrt, mint a pásztor. Amint azonban megjelenik a farkas, mindenkiről kiderül, milyen szellemben vigyázott a nyájra addig.

Valahányszor az alázatos híveket kizsákmányoló, igazságtalan elnyomásnak vetik alá egyesek, a farkas tör rá a bárányokra. Aki addig pásztornak tűnt, de ilyenkor magára hagyja a bárányokat és elmenekül, az béres, aki nem mer ellenállni az erőszaknak, mert magát félti, hogy bajba jut. Menekülése nem abban nyilvánul meg, hogy eltávozik fizikailag, hanem abban, hogy megvonja nyájától a vigasztalást. A bérest nem fűti az igazságtalanság elleni tettvágy. Csak a külső kényelem foglalkoztatja és nem érdekli a nyáj belső szenvedése. A béres elmenekül, mert csupán béres, és nem törődik a nyájjal. Menekülésének egyetlen oka béres mivoltában keresendő. A veszély közeledtével nem tud ott maradni az, aki nem szereti a rá bízott nyáját, hanem a földi boldogulást keresi. Az ilyen nem száll szembe a veszéllyel, mert fél, hogy elveszítheti, amit szeret.

2.2. TANÍTÓHIVATALI NÉZŐPONT

2.2.1. KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

754. „Az Egyház ugyanis akol, melynek egyetlen és megkerülhetetlen ajtaja Krisztus. Ugyanakkor nyáj is, melyről Isten előre hirdette, hogy Ő maga lesz a pásztor, s melynek juhait, bár emberi pásztorok legeltetik, mégis maga Krisztus, a Jó Pásztor, a Pásztorok Fejedelme vezeti és táplálja szüntelen, aki életét adta a juhokért.

553. Jézus különleges tekintélyt bízott Péterre: „Neked adom a mennyek országának kulcsait; amit megkötsz a földön, megkötött lesz a mennyben is, és amit föloldasz a földön, föloldott lesz a mennyben is” (Mt 16,19). A „kulcsok hatalma” a teljhatalmat jelenti Isten házában kormányzására, ami az Egyház. Jézus, a „Jó Pásztor” (Jn 10,11) e megbízatást föltámadása után megerősítette: „Legeltesd bárányaimat” (Jn 21,15–17). Az „oldás” és a „kötés” hatalma teljhatalmat jelent a bűnbocsánatra, tantételek megfogalmazására és fegyelmi döntések meghozatalára az Egyházban. Jézus ezt a hatalmat az Egyházra bízta az apostolok és különösképpen Péter szolgálata által, akire mint egyre az Ország kulcsait kifejezetten rábízta.

896. A pásztori hivatal gyakorlása közben a püspöknek a jó Pásztort kell mintaképnek és „formájának” tekintenie. Gyöngeségeinek tudatában a püspök „megértő és könyörületes tud lenni a tudatlanok és tévelygők iránt. Alárendeltjeit, akiket mint saját fiait támogat (...), ne vonakodjon meghallgatni (...). A híveknek pedig úgy kell ragaszkodniuk a püspökhöz, ahogy az Egyház ragaszkodik Jézus Krisztushoz, és Jézus Krisztus az Atyához”: „A püspököt valamennyien úgy kövessétek, mint Jézus Krisztus az Atyát, a presbitériumot pedig, mint az apostolokat; a diakonusokat úgy tiszteljétek, mint az Isten törvényét. Az Egyházat érintő kérdésben senki ne cselekedjék a püspök nélkül.”

1568. „A szentelés által a papi rend tagjaivá lett papokat a szentségi testvériség köteléke fűzi egymáshoz; abban az egyházmegyében, melynek szolgálatára püspökük vezetése alatt szentelték őket, egy presbitériumot alkotnak.” A presbitérium egysége fejeződik ki abban

a liturgikus szokásban, hogy a papszenteléskor a püspökök után az áldozópapok is ráteszik kezüket az újonnan fölszenteltre.

1120. A fölszentelt szolgálat, vagyis a „szolgálati papság” a keresztségi papság szolgálatában áll. Ez biztosítja, hogy a szentségekben a Szentlélek által valóban Krisztus cselekszik az Egyház javára. Az Atya által az Ő megtestesült Fiára bízott üdvözítő küldetést az Apostolok s általuk az ő utódaik kapták: megkapják Jézus Szent Lelkét, hogy az Ő nevében és személyében tudjanak cselekedni. Így a fölszentelt szolgálat szentségi kötelék, mely a liturgikus cselekményt összeköti azzal, amit az apostolok mondtak és tettek; és általuk azzal, amit Krisztus, a szentségek forrása és alapja mondott és tett.

1465. Amikor a pap a bűnbocsánat szentségét kiszolgáltatja, a jó Pásztor szolgálatát végzi, aki keresi az elveszett bárányt; az irgalmas szamaritánusét, aki bekötözi a sebeket; az atyáét, aki a tékozló fiúra vár és visszatértekor szeretettel fogadja; az igazságos bírót, aki személyválogatás nélkül hoz igazságos és irgalmas ítéletet. Egyszóval a pap Isten bűnös iránti irgalmas szeretetének jele és eszköze.

1548. A fölszentelt szolga egyházi szolgálatában maga Krisztus van jelen Egyháza számára mint testének Feje, nyájának Pásztora, a megváltás áldozatának Főpapja és az igazság Tanítója. Ez az, amit az Egyház kifejez, amikor azt állítja, hogy a pap az egyházi rend szentségének erejéből in persona Christi Capitis, 'Krisztusnak, a Főnek személyében' cselekszik:

„Így tehát a pap ugyanaz, Jézus Krisztus, akinek szent személyét az Ő meghívott szolgálja viseli. Ez ugyanis a papszentelés miatt hasonlóvá válik a Főpaphoz, és hatalma van, hogy magának Krisztusnak személyében és erejével cselekedjék.”

„Krisztus az egész papság forrása; mert a Törvény alatti pap az Ő előképe volt, és az új Szövetség papja Krisztus személyében cselekszik.”

1550. Krisztus jelenlétét a szolgában nem úgy kell érteni, mintha minden emberi gyöngeség, az uralkodhatnáság, a tévedések, azaz a bűn ellen védett lenne. A Szentlélek ereje a szolga nem minden cselekedeténél mutatkozik meg egyforma erővel. Míg a szentségekben ott van a biztosíték, hogy még a kiszolgáltató bűnössége sem tudja akadályozni a kegyelem gyümölcsét, addig sok más cselekedetben a szolga emberi pecsétje nyomot hagy, ami nem mindig az evangélium iránti hűség jele, ezért az Egyház apostoli termékenységének árthat.

1551. Ez a papság szolgálati. „Az a hivatal pedig, amelyet az Úr népe pásztoraira rábízott, igazi szolgálat.” Teljes egészében Krisztusra és az emberekre irányul. Teljesen Krisztustól és az egyetlen papságától függ, s az emberekért és az egyházi közösség javára van. Az egyházi rend szentsége „szent hatalmat” közvetít, mely nem más, mint Krisztus hatalma. E tekintély gyakorlásának Krisztus példájához kell igazodnia, aki szeretetből utolsóvá és mindenki szolgájává lett. „Így tehát joggal mondta az Úr, hogy a nyájáról való gondoskodás az iránta érzett szeretet bizonyítéka.”

2686. A fölszentelt szolgák is felelősek Krisztusban testvéreik és nővéreik imádságra neveléséért. A Jó Pásztor szolgálóiként arra vannak fölszentelve, hogy Isten népét az imádság élő forrásaihoz vezessék: Isten Igéjéhez, a liturgiához, az isteni erények életéhez és Isten „mai napjához” a konkrét körülmények között.

239. Amikor a hit nyelve „Atyának” nevezi Istent, két fő szempontra utal: Isten mindenek eredete és fölöttük álló tekintély, ugyanakkor jóságos, és szeretettel gondoskodik minden gyermekéről. Istennek ez a szülői jósága az anyaság képével is kifejezést nyer, mely inkább Isten immanenciájára, valamint Isten és teremtmése közötti bensőséges kapcsolatra utal. Így a hit nyelve az ember szüleivel átélt tapasztalatából merít, akik bizonyos értelemben Isten első képviselői számára. De a tapasztalatok szerint az emberi szülők hibáktól sem mentesek, s így eltorzíthatják az atyaság és anyaság képét. Ezért emlékeztetni kell rá, hogy Isten fölötté áll az emberi nemek közötti különbségnek. Ő nem férfi, nem is nő; Ő Isten. Fölötté áll az emberi atyaságnak és anyaságnak is, jóllehet ezeknek eredete és mértéke: senki sem Atya úgy, ahogyan Isten.

1709. Aki hisz Krisztusban, Isten gyermekévé válik. Ez a gyermekké fogadás átalakítja és megadja neki, hogy Krisztus példáját kövesse; képessé teszi arra, hogy helyesen cselekedjék és a jót tegye. A tanítvány Megváltójával egyesülve eléri a szeretet tökéletességét, az életszentséget. A kegyelemben megérett erkölcsi élet örök életbe, a mennyország dicsőségébe torkollik.

2009. A fiúvá fogadás, amely kegyelemből az isteni természet részeseivé tesz minket, Isten ingyenes igazságossága következtében valódi érdemmel ruházhat föl. Itt a jog kegyelemből fakad, szeretettel teljes jog, amely Krisztus „társörökösévé” és méltóvá tesz „a megígért örökségre, az örök életre”. Jócselekedeteink érdeme az isteni jószág ajándéka. „Előbb adatott a kegyelem, most megfizetik az érdemet. (...) Az Ő ajándékai a te érdemeid.”

2.2.2. PÁPAI GONDOLATOK

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA UT UNUM SINT KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

94. Az egység ezen isteni irgalmasság művében gyökerező szolgálata a püspökök kollégiumán belül rábízott egyre azok közül, akik megkapták a Szentlélektől a megbízatást, hogy ne hatalmat gyakoroljanak a nép fölött – miként a nemzetek királyai és fejedelmei teszik –, hanem hogy nyugodt legelőre vezessék. Ez a feladat az élet feláldozását követelheti. Szent Ágoston, miután megmutatta, hogy Krisztus az egyedüli pásztor, kinek egységében mindnyájan egyek, így buzdít: „Legyenek tehát mindnyájan egy pásztorban és szólaltassák meg a pásztor egy hangját, melyet hallván a bárányok, kövessék pásztorukat, de nem ezt vagy azt, hanem az egy pásztort. És benne mindnyájan egy hangot hallassanak, ne legyenek különböző hangjaik... ezt a minden szakadástól mentes, minden eretnekségtől megtisztított hangot hallják a bárányok.” Róma püspökének küldetése a pásztorok körében a „virrasztásban” (episzkopein) áll, hasonlóan az őrhöz, úgyhogy a pásztorok által minden részegyházban a pásztor Krisztus igaz hangját hallják. Így minden rájuk bízott részegyházban az egy, szent, katolikus és apostoli Egyház valósul meg. Az összes Egyház teljes és látható közösségben van, mert az összes pásztor közösségben van Péterrel, s így Krisztus egységében van.

A hatalommal és tekintéllyel, melyek nélkül egy ilyen feladat illúzióvá válna, kell biztosítani Róma püspökének az összes egyház közösségét. Ezen a címen ő az első az egység szolgálói között. Ezt az elsőséget, primátust különböző szinteken gyakorolja az ige átadásának felügyeletére, a szentségek kiszolgáltatására és a liturgia végzésére, a

misszióra, a fegyelemre és a keresztény életre vonatkozóan. Péter utódára tartozik, hogy emlékeztessen az Egyház közjavanak igényeire, ha valakit saját érdekeinek szolgálata megkísértene azzal, hogy erről megfeledkezzék. Kötelessége figyelmeztetni, óvni és kinyilvánítani, ha a hit egységével össze nem egyeztethető véleményt terjesztenek. Amikor a körülmények igénylik, a vele közösségben lévő összes pásztor nevében beszél. Az I. Vatikáni Zsinat által jól meghatározott föltételek mellett ex cathedra is kinyilváníthatja, hogy egy tanítás a hitletételéhez tartozik. Így tanúskodván az igazság mellett, szolgálja az egységet.

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA ECCLESIA DE EUCHARISTIA KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

13. Az Eucharisztia a Golgotán bemutatott áldozattal való bensőséges kapcsolata miatt sajátos értelemben áldozat, nem csupán általában, mintha Krisztus egyszerűen lelki táplálékul adná önmagát a hívőknek. Mindhalálig tartó szeretetének és engedelmisségének ajándéka ugyanis (vö. Jn 10,17-18) elsősorban Atyjának szóló ajándék. Kétségtelen, a javunkra, sőt az egész emberiség javára följánlott ajándék (vö. Mt 26,28; Mk 14,24; Lk 22,20; Jn 10,15), ugyanakkor mindenekelőtt az Atyának szóló ajándék: „az Atya pedig elfogadta ezt az áldozatot, és Fiának teljes odaadásáért, mellyel „engedelmes lett mindhalálig” (Fil 2,8), a maga atyai ajándékát adta viszonzásul, azaz az új, halhatatlan életet a föltámadásban”.

Krisztus, amikor Egyházának ajándékozta áldozatát, magáévá akarta tenni annak az Egyháznak lelki áldozatát is, mely arra hivatott, hogy Krisztus áldozatával együtt önmagát is följánlja. A II. Vatikáni Zsinat ezt tanítja minden hívőnek: „Amikor részt vesznek az eucharisztikus áldozatban, az egész keresztény élet forrásában és csúcspontjában, isteni Áldozatot ajánlanak föl Istennek, és vele együtt önmagukat ajánlják fel”.

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA PATARES GREGIS KEZDETŰ APOSTOLI LEVELE

42. Amikor a II. Vatikáni Zsinat Isten családja kormányzásának és Jézus Krisztus nyája szokásos és mindennapi vezetésének kötelességéről beszél, elmondja, hogy a püspököknek atyai és pásztori szolgálatukat úgy kell végezniük híveik körében, „mint aki szolgál”, mindig szem előtt tartva a Jó Pásztor példáját, aki nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon és életét adja a bárányokért (vö. Mt 20,28; Mk 10,45; Lk 22 26-27; Jn 10,11).

Ennek a Jézus-képnek, ami a püspök mintaképe, beszédes megnyilvánulása a lábmosás, amit János apostol mond el: „A Húsvét ünnepe előtti napon Jézus tudta, hogy eljött az ő órája, hogy ebből a világból átmenjen az Atyához, mivel szerette övéit, akik a világban voltak, mindvégig szerette őket. (...) Fölkelt a vacsorától, letette a felsőruháját, majd fogott egy vászonkendőt és a derekára kötötte. Ezután vizet töltött egy mosdótálba és kezdte mosni a tanítványok lábát, és a maga elé kötött kendővel megtörölte lábukat. (...) Miután tehát megmosta a lábukat, fölvette ruháját, és amikor ismét elfoglalta a helyét, mondta nekik: (...) példát adtam nektek, hogy miként én tettem veletek, ti is hasonlóképpen cselekedjetek.” (13,1-15.)

Szemléljük csak Jézust, miközben végzi a lábmosást, mert ezzel a gesztussal kezünkbe adja a léte, küldetése, élete és halála megértésnek a kulcsát. Szemléljük a szeretetet is, ami

tettekké, konkrét cselekedetekké válik. Szemléljük Jézust, aki feltétlen odaadással magára ölti a szolga alakját (vö. Fil 2,7). Ő, az Úr és a Mester, akinek az Atya mindent a kezébe adott, mindvégig szeretett minket, egész odáig, hogy teljesen az emberek kezére adta magát és elfogadta tőlük mindazt, amit műveltek vele. A szeretetnek ez a gesztusa az Eucharisztia alapításában, s szenvedésének és halálának vállalásában tetőzött. A megtestesülést, sőt az isteni lényeket tárja föl ez a gesztus. Szeretet az Isten, ezért öltötte magára a szolga alakját: Isten szolgálja az embert, hogy teljes közösségbe vigye Ővele.

Ha tehát az Úr és a Mester adja az értelmét a Tizenkettőhöz hasonlóan meghívottak létének és szolgálatának, a legbensőségesebb kapcsolatba Jézussal csak úgy lehet kerülni, ha a meghívott teljesen és feltételek nélkül rendelkezésére áll másoknak, akár a nyájhoz tartoznak, akár még nem tartoznak hozzá (vö. Jn 10,16).

66. A Szentírás az Egyházat nyájhoz hasonlítja, „melyről Isten előre hirdette, hogy Ő maga lesz a pásztora, s melynek juhait, bár emberi pásztorok legeltetik, mégis maga Krisztus, a Jó Pásztor, a Pásztorok Fejedelme vezeti és táplálja szüntelen, aki életét adta a juhokért”. Vajon nem maga Jézus nevezte kisdied nyájnak tanítványait, és nem ő biztatta őket, hogy ne féljenek, hanem reménykedjenek? (vö. Lk 12,32).

Ezt a biztatást Jézus többször is megismételte tanítványai felé: „A világban szorongatástok lesz, de bízzatok, én legyőztem a világot” (Jn 16,33). Amikor visszatérni készült az Atyához, miután megmosta apostolai lábát, mondta nekik: „Ne nyugtalankodjék a szívetek”, és hozzáfűzte: „Én vagyok az út (...) Senki sem jön az Atyához, csak énáltalam.” (Jn 14,1-6.) Ezen az úton, aki Krisztus, a kisdied nyáj, az Egyház elindult, és (Ő vezeti, a Jó Pásztor, aki „miután kieresztette a juhait mind, előttük megy és a juhok követik őt, mert ismerik az ő hangját” (Jn 10,4).

Jézus Krisztus példáját és nyomait követve a püspök is megy, hogy hirdesse a világnak Őt, az ember, minden ember Üdvözítőjét. Az evangélium misszionáriusaként a püspök cselekszik az emberi természetet ismerő és korunk emberéhez közel álló Egyház nevében. Ezért az evangéliumi radikalizmusból erőt merítve az is kötelessége, hogy leleplezze a hamis antropológiákat, hogy visszaszerezze az ideológiai folyamatok által elorzott értékeket és föltárja az igazságot. Elismételheti az Apostollal együtt: „Azért fáradozunk és küzdünk, mert bízunk az élő Istenben, aki minden embernek Üdvözítője, kivált a hívőnek” (1Tim 4,10).

A püspök tevékenységét tehát az a bátorság jellemzi, ami a Szentlélek tevékenységének a gyümölcse (vö. ApCsel 4,31). Így tehát, amikor önként elindul hirdetni Jézus Krisztust, s bizakodva és bátran vállalja küldetését, pontifex lesz, valóban „híddá” lesz minden ember felé. A pásztor szeretetével megy keresni a bárányokat, Jézust követve, aki mondta: „Más juhaim is vannak, melyek nem ebből az akolból valók, azokat is ide kell vezetnem; hallgatni fognak a szavamra, és egy nyáj lesz és egy pásztor” (Jn 10,16).

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA PATORES DABO VOBIS KEZDETŰ APOSTOLI BUZDÍTÁSA

22. A Pásztor Krisztus képe, kinek nyája az Egyház, újra és még kifejezőbben mutatja ugyanazokat a vonásokat, melyeket Krisztusnak, a Főnek és Szolgának arcán láttunk. Jézus Krisztus ugyanis, aki beteljesítette az Üdvözítő Messiásról szóló jövendöléseket – melyekről a Zsoltáros és Ezekiel próféta olyan különleges örömmel énekelt (vö. Zsolt 22-

23; Ez 34,11) –, Jó Pásztornak nevezte magát (Jn 10,11-14), nemcsak Izrael, hanem minden ember számára (10,16). Élete nem más mint „pásztori szeretetének” szakadatlan megnyilvánulása: megkönyörül a sokaságon, a fáradtakon és elcsigázottakon, akik olyanok voltak, mint a pásztor nélküli juhok (vö. Mt 9,35-36); megkeresi az eltévedtet (vö. 18,12-14) és ünnepel, amikor megtalálja; összegyűjti és őrzi, ismeri és nevükön szólítja bárányait (vö. 10,3), zöldellő réteken és üdítő vizekhez tereli őket (vö. Zsolt 22); asztalt terít számukra és a saját életét adja eledelül. A Jó Pásztor halála és föltámadása általkínálja föl életét, miként a római liturgia éneklí: „Föltámadt a Jó Pásztor, aki életét adta juhaiért és arra méltatta nyáját, hogy meghaljon érte”.

Péter apostol a „Pásztorok Fejedelmének” nevezi Jézust (1Pt 5,4), mert műve és küldetése folytatódik az Egyházban az apostolok (vö. Jn 21,15-17), utódaik (vö. 1Pt 5,1) és a papok által. A fölszenteltség, mely Jézushoz, a Jó Pásztorhoz teszi hasonlónak őket, a papokat arra hívja, hogy kövessék és életükben mutassák meg az Ő pásztori szeretetét.

Mivel az önátadás, mellyel Krisztus Egyházának adja magát, szeretetének gyümölcse, nagyon hasonló a vőlegény és menyasszony egymás iránti odaadásához, miként ezt a szent szövegek ismételten mondják. Jézus ugyanis az igazi vőlegény, aki az Üdvösség borával kínálja az Egyházat (vö. Jn 2,11). Ő, „aki az Egyház Feje, ... ő maga a test üdvözítője, ... szerette az Egyházat és föláldozta magát érte, hogy megszentelje, megtisztítván a víz fürdőjével az igében, hogy Ő maga tegye dicsőségessé magának az Egyházat, melyen nincs sem szeplő, sem ránc, sem más efféle, hanem szent és szeplőtelen” (Ef 5,23.25-27). Az Egyház valóban test, melyben jelen van és munkálkodik Krisztus, a Fő, ugyanakkor menyasszony is, az új Éva, aki a Megváltó megnyitott oldalából a kereszten lépett elő. Ezért mondják, hogy Krisztus az Egyház „színe előtt” áll, s „gondozza és táplálja” (5,29) azáltal, hogy életét kínálja ajándéknak. A pap tehát arra hivatott, hogy Jézus Krisztus, az Egyház vőlegényének élő képmása legyen.[51] Mindig a közösség tagja marad, mint a többi hívő – a testvérek és nővérek, akiket a Szentlélek hív egybe –, de a Krisztushoz, a Főhöz és Pásztorhoz való hasonlóság erejéből maga a pap is jegyesi kapcsolatba kerül a rábízott közösséggel: „Amennyiben megjeleníti Krisztust, a Főt és Pásztort s az Egyház Vőlegényét, a pap nemcsak az Egyházban van, hanem az Egyház színe előtt is áll”. [52] Így arra hivatott, hogy a maga lelki életében azt a szeretetet élje, amelyet a Vőlegény Krisztus táplál menyasszonya, az Egyház iránt. E jegyesi jellegnek megfelelően életét úgy kell értelmeznie és berendeznie, hogy Krisztus vőlegényi szeretetének tanúja legyen; ezért képes mindenkit szeretni új, kitáruló és tiszta szívvel, nagylelkű önmegtagadással, állandó, hűséges és teljes odaadással; ugyanakkor szerető féltéssel (vö. 2Kor 11,2) és anyai gyöngédséggel, mely az anyai lelkületből fakadó kedveskedést sem veti meg, és a vajúdás fájdalmas kiáltásait sem szégyelli, „amíg a krisztushívők szívében ki nem alakul Krisztus” (vö. Gal 4,19).

23. A belső életelv – az erő, mely a pap Krisztushoz, a Főhöz és Pásztorhoz hasonlónak váló lelki életét élteti és vezérli – nem lehet más, mint a pásztori szeretet, azaz a részesedés Jézus Krisztus pásztori szeretetében, mely a Szentlélek ingyenes ajándéka, ugyanakkor feladat és felhívás, hogy a pap szabadon válaszoljon rá.

E pásztori szeretet első mozzanatának az önátadásnak kell lennie: teljes odaadásnak az Egyház iránt Krisztus önátadásának példája szerint. „A pásztori szeretet az az erény, amellyel önátadásában és szolgálatában követjük Krisztust: nem a cselekedetekben lakik, amiket végrehajtottunk, hanem önmagunk ajándékozásában, mellyel Krisztus nyája iránti

szeretetét fejezzük ki. Ez a pásztori szeretet fogja meghatározni gondolkodás- és cselekvésmódunkat és az emberekkel való érintkezési formáinkat. Ez a szeretet azonban önmegtagadást követel tőlünk...”

Önátadásunknak, mely a pásztori szeretet gyökere és összefoglalása, az Egyház felé kell irányulnia. Így tanított minket Krisztus, aki „szerette az Egyházát és önmagát adta érte”; (Ef 5,25) tehát a papnak ugyanígy kell cselekednie. A pásztori szeretet által, mely a papi szolgálat gyakorlását a „szeretet hivatalává” teszi, „a pap, aki elfogadta a szolgálatra szóló meghívást, képessé válik arra, hogy a szeretetnek azt a formáját válassza, melynek tárgya az Egyház és lelkek; ezzel a konkrét lelkeséggel megerősítve a vőlegény és menyasszony szívének szeretetével szereti az egyetemes Egyházat is és annak őrá bízott részét is”. Az önátadásnak nincsenek határai, mert példaképe annak a Jó Pásztor Krisztusnak apostoli és missziós lelkülete, aki azt mondta: „Más juhaim is vannak, melyek nem ebből az akolból valók; azokat is ide kell vezetnem, és hallani fogják a hangomat, és egy nyáj lesz és egy pásztor” (Jn 10,16).

Az egyházi közösségen belül a pap pásztori szeretete arra készíti, sőt kifejezetten megköveteli, hogy a pap személyes kapcsolatot tartson a presbitérium tagjaival és a Püspökkel, miként a Zsinat mondja: „A pásztori szeretet megkívánja, hogy a papok mindig a Püspökkel és a többi papokkal közösségben dolgozzanak, nehogy hiába fáradozzanak.”

Önátadásunk azért irányul az Egyházra, mert az Egyház Jézus Krisztus Menyasszonya. A pap szeretete tehát elsősorban Krisztusnak szól: s csak a Krisztust, a Főt és Vőlegényt szerető és szolgáló szeretet válhat annak a szolgálatnak és szeretetnek forrásává, kritériumává, mércéjévé és indítékává, amely a papban az Egyház, Krisztus Teste és Menyasszonya iránt van. Ez volt Pál apostol világos fölismerése, amikor a korintusiaknak írta: „Mi pedig a szolgátok vagyunk Jézus által”. (2kor 4,5). Ez volt Jézus kifejezett tanítása a jövőre nézve, aki Péternek csak azután adta át a nyáját, miután az háromszor bizonyoságot tett szeretetéről, sőt a többiekénél nagyobb szeretetéről: „Mondta neki Jézus harmadszor: 'Simon, János fia, szeretsz-e engem?'... Mondta neki Péter: 'Uram, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged.' Mondta neki: 'Legeltesd bárányaimat...'” (Jn 21,17)

A pásztori szeretet, melynek forrása az ordo szentsége, teljesebb értelmét és legfőbb táplálékát az Eucharishtiában találja meg: „Ez a pásztori szeretet leginkább az Eucharisztia áldozatából fakad, mely ezért az egész papi élet gyökere és középpontja, annyira, hogy amit a pap az áldozati oltáron tesz, azt lélekben magára kell vonatkoztatnia.” Az Eucharishtiában ugyanis „megjeleníti” a kereszti áldozatát, általa újra jelenvalóvá válik Krisztusnak Egyháza iránti teljes odaadása – tudniillik a Teste, mely érte adatik, és Vére, mely érte kiontatik –, végső tanúságtétele annak, aki Feje és Pásztor, Szolgája és Vőlegénye az Egyháznak. Ezért nemcsak az állítható, hogy a pap pásztori szeretete az Eucharishtiából ered, hanem az is, hogy benne fejeződik ki leginkább, miként belőle kapja a kegyelmet és a föladatot, hogy egész létének „áldozati” jellege legyen.

E pásztori szeretet olyan belső és dinamikus elv, amely képes összefogni és egy célra irányítani a pap sokféle tevékenységét. Általa lehet megfelelni annak az állandó és lényeges igénynek, hogy egység legyen a belső élet valamint a sok külső feladat és ténykedés között, amiket magával hoz a szolgálati felelősség; s ez ma fontosabb, mint korábban, mert olyan társadalmi–kulturális és egyházi légkörben élünk, amelyben a feladatok összefonódnak, ugyanakkor apró részekre esnek szét és szerteágaznak. Ezért minden kezdeményezés és

tevékenység csak akkor köthető a szándékhoz, hogy „életét adja a nyájért”, ha mindent a pap belső lelki egyensúlyához szükséges egységbe foglalnak össze. „Az életnek ezt az egységét... a papok akkor tudják kialakítani, ha az Úr Krisztus példáját követik a szolgálatban, akinek az volt az eledele, hogy teljesítse Annak akaratát, Aki őt küldte és végrehajtsa az Ő művét... Így a Jó Pásztort képviselve magában a pásztori szeretet gyakorlásában fogják megtalálni a papi tökéletesség kötelékét, mely egységbe fogja életüket és tevékenységüket.”

XVI. BENEDEK PÁPA SACRAMENTUM CARITATIS KEZDETŰ APOSTOLI BUZDÍTÁSA

23. Az Eucharisztia és az Ordo szentsége közötti belső összefüggés Jézusnak a Cönakulumban elmondott szavaiból következik: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre” (Lk 22,19). Jézus ugyanis halálának előestéjén megalapította az Eucharisziát, és ugyanakkor alapította az Új Szövetség papságát is. Ő pap, áldozat és oltár: közvetítő az Atyaisten és a nép között (vö. Zsid 5,5-10), engesztelő áldozat (vö. 1Jn 2,2; 4,10), aki önmagát ajánlja föl a kereszt oltárán. Senki nem mondhatja „ez az én testem” és „ez az én vérem kelyhe”, csak Krisztusnak, az új és örök Szövetség egyetlen főpapjának nevében és személyében (vö. Zsid 8-9). A Püspöki Szinódus már más gyűlésein tárgyalta a fölszentelt papság témáját, részben a szolga identitása, részben a jelöltek képzése szempontjából. Ilyen körülmények között a legutolsó szinódusi gyűlésben folytatott dialógus fényében néhány olyan értékre kell fölhívni a figyelmet, melyek az Eucharisztia és az Ordo szentsége közötti kapcsolattal függenek össze. Mindenekelőtt azt kell hangsúlyoznunk, hogy az Ordo és az Eucharisztia kapcsolata főként abban a szentmisében látható, melyet a püspök vagy a pap Krisztusnak, a főnek személyében mutat be.

Az Egyház tanítása szerint a papszentelés elengedhetetlen föltétel az Eucharisztia érvényes ünnepléséhez. Ugyanis „a fölszentelt szolga egyházi szolgálatában maga Krisztus van jelen Egyháza számára mint testének feje, nyájának pásztora, a megváltás áldozatának főpapja”. A fölszentelt szolga kétségtelenül „az egész Egyház nevében is cselekszik, amikor Isten elé terjeszti az Egyház imádságát, és különösen, amikor bemutatja az eucharisztikus áldozatot”. Ezért a papoknak föltétlenül tudatában kell lenniük, hogy egész szolgálatuknak elsősorban nem önmagukat vagy a saját véleményüket kell kifejeznie, hanem Jézus Krisztust. Ellentmond a papi mivoltnak minden olyan kísérlet, mely magát a papot akarná a liturgikus cselekmény főszereplőjévé tenni. A pap elsősorban szolga, és mindig arra kell törekednie, hogy jel legyen, mely készséges eszközként Krisztus kezében Őrá mutat. Ez különösen megmutatkozik az alázatban, mellyel a pap vezeti a liturgikus cselekményt, engedelmesen követve a szertartást, melynek előírásait szívvel-lélekkel megtartja, kerülve mindazt, ami saját, oda nem való szereplésének szenzációját kelthetné. Éppen ezért ajánlom, hogy a klérus egyre inkább mélyítse el saját eucharisztikus szolgálatának azt a felfogását, mely szerint az nem más, mint Krisztusnak és Egyházának tett alázatos szolgálat. A papság, miként Szent Ágoston mondta, amoris officium („a szeretet szolgálata”), a jó pásztor szolgálata, aki életét adja a juhokért (vö. Jn 10,14-15).

2.3. LITURGIKUS NÉZŐPONT

2.3.1. AZ EVANGÉLIUMI SZAKASZ KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI A SZENTMISE SZERTARTÁSÁNAK EGYÉB SZÖVEGEIVEL

A mai *evangélium* (Jn 10, 11-18) középpontjában a juhaiért életét adó jó Pásztor áll, illetve ehhez kapcsolódóan az eljövendő üdvösség: az „egy nyáj lesz és egy pásztor” megfogalmazás közvetetten utal ez utóbbi gondolatra. A *kezdő könyörgés* ehhez kapcsolható: „Mindenható, örök Isten, vezess minket a mennyország boldog közösségébe. Jusson el híveid gyöngé nyája oda, ahová előttünk ment Jézus, a mi erős Pásztorunk”.

A *kezdőének* (Zsolt 32, 5-6) így szól: „Telve van a föld az Úr irgalmával” – ez az irgalom vezetett ahhoz, hogy Jézus valóban életét adta értünk. Itt említhetjük meg a *szentlecke* (1 Jn 3, 1-2) szavait is: „Nézzétek, mekkora szeretettel van irántunk az Atya” – ez a szeretet az alapja az isteni Mester minden tettének.

Jézus, a jó Pásztor az egyetlen igaz pásztora a világnak – így köthetők az evangéliumhoz az *olvasmány* (ApCsel 4, 8-12) szavai: „Nincs üdvösség senki másban. Mert nem adatott más név az ég alatt az embereknek, amelyben üdvözülhetünk”. Továbbá a *válaszos zsoltár* (Zsolt 117, 1 és 8-9. 21-23. 26 és 28cd és 29) így fogalmaz: „Adjatok hálát az Úrnak, mert jó, mivel irgalma örökké megmarad! Jobb az Úrnál keresni oltalmat, mint emberekben bizakodni”. Itt a jóság és az oltalom gondolata kapcsolódik a pásztor képéhez – a jó Pásztor az, aki védelmezi nyáját. A zsoltár későbbi szavai: „Áldott, aki jön az Úr nevében” az evangélium fényében szintén Jézusra, a jó Pásztorra mutatnak.

Az *egyetemes könyörgések* középpontjában is a jó Pásztor motívuma áll. A papi bevezető összefoglalja: „Jézus, a jó Pásztor, életét adta értünk. Kérjük mennyei Atyánkat, hogy szent Fia által eljussunk a megígért örök életre!”, s a többi könyörgés is ezt a gondolatot árnyalja: „Add, Urunk, hogy az Egyház pásztoraiban minden ember megismerje a jó Pásztor szeretetét!” (1.), „Add, Urunk, hogy a népek meghallják a jó Pásztor szavát: egy akol legyen és egy Pásztor!” (2.), „Add, Urunk, hogy az önfeláldozó szeretet gyakorlásával hasonlónak legyünk jó Pásztorunkhoz!” (3.), „Adj, Urunk, Egyházadnak áldozatos lelkű papokat, akik készek életüket adni híveidért!” (4.). A papi záró könyörgés is hasonló: „Irgalmas mennyei Atyánk! Te egyszülött Fiadat szent néped jó Pásztorává rendelted. Engedd, hogy halála és feltámadása érdeméből mindnyájan eljussunk a mennyei boldogságra!”.

A választható húsvéti *prefációk* mindegyikében Jézus önmagát odaajándékozó tette áll a középpontban. Az evangéliumi képet hangsúlyozza a szentmise *áldozási éneke* szintén: „Feltámadt a jó Pásztor, aki életét adta juhaiért és meghalt az ő nyájáért, alleluja”. Az *áldozás utáni könyörgés* immáron az Atyához címezve szól: „Jó Pásztorunk, tekints kegyesen nyájadra, és juhaidat, akiket Fiad drága vérében megváltottál, vezesd az örök élet országába”.

2.3.2. LITURGIKUS ÉNEKEK

ÉNEKLŐ EGYHÁZ

A jó Pásztor (551)

<http://nepenektar.hu/idoszak/husvet/liturgia/189/intr/617/a-jo-pasztor-pastor-bonus>

Jertek Atyám áldottai (550)

<http://nepenektar.hu/idoszak/husvet/liturgia/54/intr/587/jertek-atyam-aldottai-vente-benedicti>

GITÁROS ÉNEKEK

Az Úr az én pásztorom

<https://www.youtube.com/watch?v=NeDPF7r-dAc>

A nap bíborban áll

<https://www.youtube.com/watch?v=SbfCRVNs2OA>

Pintér Béla: Rólam van szó

<https://www.youtube.com/watch?v=pQMLe4kyk-o>

2.4. PEDAGÓGIAI NÉZŐPONT

2.4.1. EVANGÉLIUM TÉMÁJÁT FELDOLGOZÓ IRODALMI MŰVEK

Somogyi Imre: Hazafelé

Alkonyodik... lassan, csendben
Sötétedni kezd a táj,
A mezőről, domboldalról
Hazafelé megy a nyáj.

Elöl halad a jó pásztor,
Utána megy a sereg, –
Kicsi bárány az ölében...
Nézzétek csak, emberek!

Jó pásztorunk: az Úr Jézus,
Aki szeret bennünket,
Zöld mezőre, kies helyre
Terelgeti lelkünket.

Ő megy elöl, mi utána,
Ölbe vesz, ha fáradunk,
Földi zajból nyugalomba:
Hazafelé ballagunk...

Hallgatni a pásztor szavára

Egy lelkigyakorlat alkalmával egy idős atya mesélt gyermekkori élményéről. Még 12 éves sem volt, amikor rábízták, hogy a család nyáját egyedül legeltesse. Korábban többször volt

már nagyobb testvéreivel egész nap kint a mezőn, jól tudta, hogy mi a feladata, mire kell figyelnie. Nem izgult különösebben, tudta, hogy könnyen megbirkózik a feladattal, és a gyakorlott kutyákra is számíthatott. Este büszkén terelte haza a nyáját, de a számoláskor kiderült, hogy egy bárány hiányzik, mégpedig egy egészen fiatal, néhány hetes állat. Nagyon elkeseredett, még a könnyei is kijöttek. Nem gondolta volna, hogy ilyen történik vele az első nap, amikor egyedül vigyáz a nyájra. Egész nap nagyon figyelt, délután nem is szundikált, ezért nem értette, hogyan vesztetett el a kisbárány. Éjszaka nyugtalanul aludt, s hajnalban az elveszett bárány keresésére indult. Jó messzire el kellett mennie, egészen a szomszéd falu legelőjéig, ahol egy másik nyáj bárányai között örömmel fedezte fel az elveszett bárányukat, ami igencsak messzire tévedt. A másik pásztor is látta, hogy a kis bárány rögtön felismerte igazi gazdája hangját, és azonnal hozzá szaladt, ezért természetesen nem akadályozta meg, hogy hazavigye. Papként sokszor elmeséli ezt az esetet a gyerekeknek a hittanórán, és a prédikációkban is többször feleleveníti élményét. (...)

Ma a papi hivatások világnapja van. A pap olyan személy, aki meghallotta Krisztus hívását, és követi a jó Pásztort. Emellett megbízást kap Istentől arra, hogy ő is pásztorként vezesse Isten népét, s e feladatának akkor tud megfelelni, ha a rábízottak megismerik hangját, pontosabban szavában, igehirdetésében felismerik az Úr szavát, és életében felismerik Jézus odaadását és szeretetét. Egyedül Jézus önátadása, amellyel Istennek és az Egyháznak adja önmagát, lehet a mintája annak, ahogy a pap Istennek szenteli egész életét és részt vállal az Egyház küldetésében. Ez az Isten felé megmutakozó önátadás és önfelajánlás alapozza meg a pásztori szolgálatot, amely minden pap hivatásának része. A pap pásztori szolgálata másodszorban megköveteli, hogy személyes kapcsolatot tartson egyházi elöljáróival és kifejezze készségét, hogy szolgálatát mindig az Egyház nevében és annak irányítását elfogadva végzi, azaz a pap önfelajánlása az egyházi közösség felé is megnyilvánul. Az önfelajánlás harmadik területe az, hogy a pap egészen a rá bízott híveknek adja magát, azaz Krisztus szeretetét sugározza feléjük. A pap soha nem feledkezhet meg arról, hogy pásztori és vezetői feladatát mindig szolgálatnak kell tekintenie és alázattal kell gyakorolnia. Tudja, hogy Krisztusnak, a jó Pásztornak a szolgálója, és örömmel ébred annak tudatára, hogy egészen különleges kegyelemben részesült azáltal, hogy az Úr kiválasztotta és meghívta őt. Minél inkább tudatosítja magában azt, hogy a papi hivatás Isten ingyenes ajándéka, annál nagyobb lelkesedéssel végzi szolgálatát az emberek javára, azaz ajándékozza önmagát az embereknek. Nem pusztán kötelességteljesítésről van itt szó, hanem örömteljes szolgálatról. A hivatás örömét és jutalmát Krisztus adja.

Brenner János vértanúsága

A magyar Tarcziciuszként ismert fiatal káplánt gyilkosai 1957. december 15-re virradó éjjel betegellátás ürügyével csalták el otthonról. Szíve fölött az Oltáriszentséggel érte őt a kegyetlen, mégis kiváltságos vértanúhalál. Talán nincs olyan katolikus Magyarországon, aki ne hallott volna Brenner János meggyilkolásáról. A kommunizmus embertelensége lepleződött le, amikor a rendszerváltozás után az egész ország megismerte a harminckét késszúrás borzasztó történetét, melyről addig tilos volt beszélni. Bevallom, sokáig nem

szívesen néztem Brenner János fényképeken megőrzött komoly arcát, mert ez felidézte annak az éjszakának minden borzalmát.

Pedig akik ismerték, azt mondják, életvidám, mosolygós ember volt. Csendesen készült szerzetesi, majd papi hivatásának betöltésére. Szeretett énekelni, sportolni és szeretett imádkozni. Lelki naplójából tudjuk, hogy az életszentség vágya élt benne. Tisztában volt vele, hogy papi állomáshelyén, Rábakethelyen az élete veszélyben forog, hiszen erről püspöke személyesen tájékoztatta. Ő röviden így válaszolt: „Nem félek, szívesen maradok.” Az első merényletkísérlet után is kitartott a rábízottak mellett, nem fordult vissza az úton. Advent vasárnapi szentmiséjére már nem érkezhettek meg. A hívek körében azonnal elterjedt a vértanúság híre, életáldozatát Isten ajándékaként méltatta főpásztora: „Uram! Öleld magadhoz a te szent, fiatal áldozatodat, a mi vértanú testvérünket, aki odaadta életét érted és a lelkekért. Ezért volt ő telve bizalommal, reménységgel; ezért tudott mosolyogni a világra, az emberekre, a jókra és a gonoszokra. Ezért tudott rád is mosolyogva nézni, mert egészen rád hagyatkozott. Öleld szívedre, hisz tőled tanulta ezt az áldozatot. A te isteni szíveden, amely ott volt a mellén, dobbant el szíve utolsó dobbanása. Nem töprengett, nem tétozva, nem kért emberi támogatást, bátran indult el, mert lelkekért ment, s mint jó pásztor adta oda életét.”

2.5. KÉRDÉSEK AZ EVANGÉLIUMHOZ

- Úgy követem -e Krisztust, mint ahogy egy bárány a pásztorát?
- Mit jelent számomra, hogy Jézus az én szép (jó) Pásztorom is?

3. ORATIO – IMÁDSÁG

A szentmise első könyörgése

Mindenható, örök Isten, vezess minket a mennyország boldog közösségébe. Jusson el híveid gyöngé nyája oda, ahová elöttünk ment Jézus, a mi erős Pásztorunk. Aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Imádság

Mennyei Atyám, Jézus nevében kérlek, küldd el Szentlelkedet, hogy minél több pásztor szolgálja az emberiség nyáját a jó Pásztort követve. Ámen.

4. CONTEMPLATIO – SZEMLÉLŐDÉS

Jézus a jó pásztor (Jn 10,11–18)

(Forrás: Shutterstock)

5. CONDIVISIO – MEGOSZTÁS

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- Krisztus Urunk sosem hagy magamra.
- az Úr Jézus hűséges hozzám is, mindig mellettem áll (vö. Zsolt 23).

6. ACTIO – TETTEKRE VÁLTÁS

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- ahogyan Jézus Krisztus hűséges marad, úgy én is legyek hűséges.
- ismerjem meg egyre jobban Jézust, a szép (jó) Pásztoromat!

IMPRESSZUM

A *Lectio divina segédanyagok*, amiknek felépítése a *lectio divina* módszer felosztását követi, segítik az evangéliumi szakasz imádságos elmélyítését.

Lectio divina segédanyag, Húsvét 4. vasárnap („B” év)

Borítófotó © Shutterstock

A Biblia szövegének fordításait a következő forrásokból vettük át:

- liturgikus szöveg: igenaptar.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 18.)
- a görög szöveget az SBLGNT (utolsó letöltés 2020. május 11.)
- latin fordítás: Vatikán online archívuma (utolsó letöltés 2020. május 14.)
- további magyar fordítások: szentiras.hu (utolsó letöltés 2020. május 12.)

Nazianzi Szent Gergely gondolatait a Catena aurea angol nyelvű alapján Hegyi László fordította.

Katolikus Egyház Katekizmusa: archiv.katolikus.hu/kek (utolsó letöltés 2020. május 15.)

Pápai gondolatok: regi.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 14.)

Somogyi Imre: Hazafelé – <https://keresztynversek.wordpress.com/tag/jo-pasztor>

Hallgatni a pásztor szavára – Horváth István Sándor - Szívem Első Hangja (2016)

Brenner János vértanúsága – <https://ujember.hu/mint-jo-pasztor-adta-oda-az-eletet>

A *Lectio divina segédanyag* összeállításában a lectio divina munkacsoport működött közre, melynek vezetője Nyúl Viktor, egykori és jelenlegi tagjai pedig: Asztalos Gábor Tamás, Asztalos Livia, Csonka Laura, Endrédi Melinda, Geiszelhardt Sára, Görföl Tibor, Grász-Szily Boglárka, Haász Rebeka Anna, Fazekas Zsófia, Hegyi László, Járai Ferenc, Máté Mária Magdolna Teréz nővér, Mohay Réka, Molnár Dzszenifer, Nyúlné Révfalvi Ildikó, Paal Ágnes, Rácz Dávid, Rácz Édua Anna, Roszkopf Rita, Sárszegi Judit, Szabóné Nagy Katalin, Vermes Nikolett, Zimonyi Géza.

Ezen kiadvány tartalma szerzői jogi védelem alatt áll. A szerzői jogok tulajdonosai a fentebb említett esetekben az ott megjelölt jogtulajdonosok, külön meg nem jelölt esetekben a Pécsi Egyházmegye. Hitbuzgalmi és lelkipásztori célra a kiadvány anyaga szabadon felhasználható.

Kiadja a Pécsi Egyházmegye, 2021

7621 Pécs, Dóm tér 2.

E-levelcím: lectio.divina@pecs.egyhazmegye.hu

Honlap: lectiodivina.hu